

MIHAI VITEAZUL

Tic începu să despacheteze cu grijă pachetul mare învelit în ziar pe care nu-l lăsase din brațe de când intrase pe ușă. Mădălina se străduia să nu-i dea nici o atenție, deși curiozitatea o ținea cu sufletul la gură. Cu greu se abținu să nu-i smulgă pachetul lui Tic și să-l desfacă singură.

-Hai, Tic, arată-mi ce ai adus acolo? Știi că nu-mi plac enigmele.

-Ai puțină răbdare, vei vedea imediat. Mi-a teamă însă că deși vei afla ce am în pachet, de enigme tot nu vom scăpa.

Din hârtia simplă de ziar Tic scoase un fel de tablou din lemn pe care se vedea pictată silueta unui bărbat în vârstă cu o mustață curioasă, îmbrăcat într-o uniformă militară cu multe decorații pe piept.

-Cine e? întrebă Mădălina încercând în același timp să-și amintească dacă mai văzuse pe undeva figura din tablou. Nu găsi nimic în memorie și începu să analizeze pe îndelete portretul încercând să ghicească cam prin ce perioadă ar fi trăit cel reprezentat în tablou.

-Tocmai aici e problema că nici eu nu știu. Dar asta nu e tot, stai să vezi. Tic întoarse tabloul și spre surpriza Mădălinei pe spate se afla de-aseenea un bărbat, de data aceasta îmbrăcat în veșmânt bizantin bogat ornamentat cum purtau odată marii noștri voievozi, cu coroană pe cap și o inscripție indescifrabilă.

-Ce-i asta?! Prima figură pare a fi un general sau în tot cazul un comandat de armată, iar a doua pare să fie un împărat bizantin. Tic, de unde ai bazaconia asta? Ce legătură e între cele două portrete?

-Întrebarea asta mă chinuie și pe mine. Să-ți povestec de la început. Știi că săptămâna trecută am fost cu ai mei la Sibiu, la vărul mamei. Sunt tare multe de văzut în oraș, abia de am apucat

să vedem câteva ceva: zidurile și turnurile de apărare, Turnul Sfatului, muzeul Brukenthal...

-Tic, tabloul, ce-i cu tabloul? La Sibiu am fost și eu, îl întrerupse Mădălina îmbufnată.

-Da, da, tabloul. Înainte de plecare Bogdan, vărul, mi-a spus că are un prieten bun, proprietar al unui magazin de vechituri. Cum mă știa pasionat de istorie s-a gândit să-mi facă o bucurie și să mă ducă în magazinul prietenului. E un tip extraordinar, știe o grămadă de povești despre mărfurile din magazin și am petrecut împreună una dintre cele mai frumoase după-amieze de vacanță. Despre tabloul pe care îl vezi aici – pe care mi l-a făcut cadou – n-a știut să-mi dea multe informații. Mi-a spus doar că într-o zi a intrat un tânăr în magazinul lui și i l-a adus împreună cu o serie de icoane vechi despre care povestea că le-a moștenit de la un bunic. Prietenul vărului meu a fost interesat mai mult

de icoane. De când mi l-a dăruit nu reușesc să-mi găsesc liniștea. Mă întreb cine sunt cei doi și ce legătură poate să existe între ei. E vorba totuși de portretele unor personaje care par să aparțină unor secole și culturi diferite, de ce s-ar apuca cineva să-i picteze împreună?

-Acum l-ai adus aici ca să-mi pierd și eu liniștea. Știi că sunt o fire curioasă, până nu dezlegăm misterul n-o să ne putem ocupa cu nimic altceva, adăugă Mădălina oftând.

-Hai Mădălina, și ție îți place provocarea la fel de mult ca și mie. Sunt convins că până la sfârșitul verii vom afla povestea din spatele tabloului.

-Ai o propunere concretă de unde am putea începe? Nici una din figuri nu mi se pare cunoscută.

-Cred că putem începe cu biblioteca tatălui tău, la câte cărți de istorie sunt acolo sigur găsim ceva. Dar chiar dacă nu vom afla răspunsul direct, tot am putea identifica cu destul de mare precizie măcar perioadele în care au trăit cei doi. Apoi le-am dat sarcină colegilor din clubul nostru de istorie să încerce și ei la biblioteca orașului. Mi-au promis să-mi trimită vești zilele astea. Vlad și Alex sunt plecați pentru câteva zile cu părinții într-un circuit prin țară, dar când ajung în oraș se vor alătura și ei celorlați băieți.

De afară se auzi lătratul lui Guță care îi chema afară. Câțelul se obișnuise să răspundă la orice nume, era de ajuns să-i audă pe cei doi veri pe-afară că își cheamă tovarășii de joacă – fie că erau păsări de curte, pisica sau chiar Guță în persoană – că se și înființa dând bucuros din coadă. Se obișnuise ca odată cu vacanța să apară prin curte și Tic, deși i s-a întâmplat odată să se plictisească îngrozitor pentru că Mădălina dispăruse fără urmă pentru mai multe zile. Acum însă era foarte fericit și lătra când la geam, când la ușă așteptând să-i vadă pe cei doi.

Tic și Mădălina ieșiră într-adevăr din casă amândoi încărcăți cu câte un teanc de albume și cărți pe care le așezară pe masa din cerdac. Pe Guță îl trecură fiorii. Știa bine că atunci când cei doi se bagă cu nasul în cărți, s-a terminat cu joaca.

-Guță, pleacă de-aici, nu mai sta în picioarele noastre, vezi că avem treabă, îl alungă Mădălina.

Nici asta nu suna prea bine. De fiecare dată când Mădălina i se adresa cu numele de Guță, știa că urmează o după-amiază plicticoasă. O, ce n-ar fi dat să-l strige Decebal ca în vara aceea când a trebuit să se bată cu găștele. Sau Tiberius Gutaesus. Sau Ștefan cel Mare. Îi veni în cap să-și aducă găinile, poate Mădălina va inventa un joc nou. Așa se explică de ce la câteva minute după ce Tic și Mădălina se așezară la masă răsfoind energic album după album, curtea se scufundă într-un vacarm de pene, cotcodăceli și lătrături, ceea ce făcu imposibil orice dialog între Tic și Mădălina.

-Ce-i cu Guță? strigă tare Tic, a înnebunit?

-Guță, lasă imediat găinile în pace, strigă și Mădălina, dar Guță era prea ocupat ca să-i bage în seamă. În cele din urmă Guță câștigă: Tic și Mădălina abandonară cărțile și plecară hoinărind prin împrejurimi însoțiți de Guță.

*

Tic se trezi în sunetul telefonului mobil care îi anunță recepționarea unui nou mesaj. Sări din pat sperând să fie un mesaj de la prietenii lui, membrii clubului de istorie. Nimic nu-și dorea mai cu ardoare decât să afle identitatea personajelor din tablou. Sări în sus de bucurie să constate că într-adevăr, mesajul era de la Bogdan și mai ales că acesta dezlegase, dacă nu tot misterul, măcar jumătate de mister. Se îmbrăcă în

grabă, se repezi în baie să se spele, uită să se pieptene și părăsi camera în grabă în căutarea Mădălinei. Nu ajunse însă în capul scării că o Mădălina nepieptănată și abia trezită din somn se ciocni de el. Fără să-și dea bună-dimineța cei doi se repeziră unul la celălalt:

-Știu cine e mustăciosul! spuse Tic bucuros.

-Știu cine e mustăciosul! vorbi și Mădălina în același timp cu Tic.

-E Francisc Iosif, împăratul!

-E Francisc Iosif, împăratul! vorbi din nou Mădălina în același timp cu Tic.

-De unde știi?

-De unde știi?

Uimiți, Tic și Mădălina nu mai îndrăzniră o vreme să spună nimic. Dar se întâmplă că deschiseră gura din nou amândoi odată:

-Tu primul!

-Tu prima!

-Ei, asta-i bună, cât o să mai vorbim amândoi o dată?! Eu spun prima. Nici nu e cine știe ce surpriză. L-am întrebat pe tata. Și mi-a spus că împăratul Francisc Iosif e inconfundabil cu perciunii lui, mi-a arătat și câteva poze dintr-o biografie. Tu de unde ai aflat?

-Mie mi-a scris Bogdan, a întrebat-o pe bibliotecara de la secțiunea de istorie. Din câte mi-a scris Bogdan e o figură atât de cunoscută încât mi-e și un pic rușine că n-am știut.

-Oricum, asta nu ne aduce cu adevărat înainte. M-am uitat pe cărțile tatii și am aflat că împăratul Francisc Iosif a trăit între 1830 și 1916 și a fost împărat al Austriei din 1848 până la moarte. Și acum vine marea întrebare: de ce ar fi avut bunicul nu-știi-cui un portret cu împăratul Austriei?

-Nu e chiar așa de greu de răspuns la întrebarea asta. Gândește-te că eu am cumpărat tabloul de la un magazin din Sibiu, tânărul, sau mai bine spus bunicul tânărului, trebuie să fi fost de pe undeva de prin zonă, oricum din Transilvania. Ori Transilvania a fost alipită Imperiului Austro-Ungar din 1867, odată cu înființarea Dublei Monarhii. Nu e greu de imaginat ca prin toate târgurile și satele să fi fost împărțite tablouri cu împăratul Francisc Iosif.

-Hm..., e posibil. Dar de ce să fi desenat și pe spatele tabloului? Și apoi cel de-al doilea portret aparține unei perioade mult mai vechi, poate epocii medievale, sau cel mult moderne, dar în nici un caz celei contemporane. Ce poate să însemne asta?

-Mai întâi și mai întâi trebuie să aflăm cine este cel de-al doilea personaj. Nu știu ce de, dar am sentimentul că trebuie să fie tot un împărat foarte cunoscut. Și având în vedere mărimea Imperiului Austro-Ungar condus de împăratul Francisc Iosif, cred că avem de-a face cu un împărat bizantin, dacă mă gândesc bine, partea răsăriteană a Imperiului Roman – adică Bizanțul – a fost în epoca medievală chiar mai importantă decât a fost Imperiul Austro-Ungar în epoca modernă.

-Stai puțin Tic, mie a doua persoană îmi amintește de ceva... știu că am mai văzut undeva... da, exact, îmi amintește de picturile murale bisericesti. Exact, nu-ți amintești?

- Ai dreptate, acum că îmi spui mi se pare și mie că așa este. Dar în mănăstirile noastre sunt pictați ori sfinți ori ctitori. Dar și ctitorii sunt de multe ori venerați ca sfinți. Să fie vorba de un sfânt? Un împărat bizantin sfânt? Pe spatele unui tablou cu Francisc Iosif?!

- Hm... și mie mi se pare ciudat. Dar ia stai puțin, dacă avem de-a face cu un nebun care s-a apucat fără nici o noimă să pună cele două portrete împreună? Sau cu un biet sărman care n-a găsit altă bucată de lemn să picteze o icoană și a folosit ce a găsit la îndemână, de exemplu tabloul împăratului?

- Bine ai spus icoană, da, încep și eu să cred că de fapt e vorba de o icoană.

-Hei, acum îmi dau seama, asta explică de ce tabloul a fost adus la vânzare împreună cu niște icoane, îți amintești?

-Chiar așa, asta trebuie să fie explicația: tabloul e de fapt o icoană care a stat alături de alte icoane în casa bunicului tânărului nostru. Rămân două întrebări: cine e sfântul din icoană și dacă există vreo legătură între cei doi.

-Tic, știi la ce mă gândesc? Ce-ar fi să-i invităm aici pe băieții din clubul de istorie? Tata are o mulțime de materiale despre Imperiul Bizantin și vom avea ceva de lucru până găsim cine este sfântul din icoană. Dacă suntem mai mulți, vom afla mai repede. Și mai e ceva. Poate învățăm împreună câte ceva despre Imperiul Bizantin, tata spune că istoria și cultura noastră românească nu pot fi înțelese fără cultura bizantină.

-Chiar nu e o idee rea. Stai să mă gândesc cine ar putea să vină. Vlad și Alex vor veni în tot cazul ceva mai târziu, încă nu s-au întors din călătorie. Mă duc acum să-i sun pe Matei și pe Bogdan, sunt convins că vor fi bucuroși să vină, în oraș e o căldură insuportabilă acum.

*

Spre uimirea lui Guță la scurt timp de la venirea lui Tic, în curte își mai făcură apariția doi copii. Spre marea lui bucurie, Tic și Mădălina abandonară cărțoaiele prăfuite și plecară într-un tur de recunoaștere împreună cu noii veniți. Guță, fericit, mergea când înaintea lor, când în spate, alerga după animale imaginare, lătra încântat când descoperea o piatră mai ciudată sau o gânganie colorată, dar stătea în același timp cu urechile ciulite să nu-i scape un cuvânt din conversația copiilor. Era convins că pregătesc o nouă luptă și se tot întreba ce rol va primi el. Însă ceva îl deranja. Ceva era altfel. Și i-a trebuit mult până să-și dea seama ce este: conversația copiilor era una serioasă. Nu făceau glume, nu-și făceau șicane unul, altuia, nu se certau, și, nu, nu se pregăteau de nici o luptă. Ciuli și mai tare urechile și încercă să rețină cuvintele pe care le auzea mai des: cruciadă, bizantin, Justinian, Veneția, Alexie, Anna Comnena... Cine să fie toți aceștia? Deodată Guță se luminează, începu să dea din coadă puternic și să latre: sigur, nu putea fi vorba decât despre alți copii care vor veni în curtea Mădălinei! Acum Guță ardea de nerăbdare să se întoarcă acasă, nu care cumva să fi venit Cruciadă, Alexie sau poate Veneția și să stea singuri cuc în curte în timp ce ei rătăcesc prin împrejurimi.

-După cum v-am spus, sunt multe de vorbit despre Bizanț, spuse Matei, iar teama mea cea mai mare este că la câți împărați a avut Bizanțul de la întemeiere în timpul lui Teodosiu I și până la cucerirea Constantinopolului în 1453, va trebui să ne închidem în bibliotecă toată vara.

-Mie un lucru nu-mi dă pace, spuse Bogdan. Dacă nu e vorba de un împărat bizantin? De unde știm noi atât de sigur că e vorba de un împărat bizantin? Avem un singur indiciu: felul în care e înveșmântat.

-Pai ar mai fi și coroana, nu uita că are coroană, ori numai împărații aveau dreptul să poarte coroană, îl contrazise Mădălina.

-Da, e adevărat ce spui, se poate să fie împărat. Dar de ce neapărat al Bizanțului?

-Adică tu vrei să spui că va trebui să ne închidem în bibliotecă nu doar toată vara, ci și toată toamna, ba poate chiar și toată vacanța de Crăciun? îl chestionă Tic ironic pe Bogdan.

-Da, chiar asta vreau să spun. Adică vreau să spun că e o prostie să ne apucăm să căutăm în cărți poză cu poză până găsim cine este sfântul din icoană.

-Ai tu o idee mai bună?

-Cred că da, Mădălina, răspunse Bogdan. Eu aș încerca pur și simplu să-l caut pe cel căruia i-a aparținut icoana. Sigur, din povestirea lui Tic știm că probabil bunicul tânărului nostru a murit. Dar ca tot omul trebuie să fi avut și el copii, o soție care au locuit în aceeași casă cu el. Și dacă au locuit sub același acoperiș, sigur știau povestea icoanei. Eu, de exemplu, știu fiecare centimetru pătrat din casa părinților mei.

-Nu e rea nici ideea lui Bogdan, acceptă Mădălina. Dar eu tot mai cred că nu trebuie să renunțăm la cărți. Uneori se întâmplă cu adevărat să primești ceea ce îți dorești din toată inima.

-Dar cine spune că trebuie să renunțăm la cărți? întrebă brusc Tic. Nu vom renunța nici la cărți și nici la ideea lui Bogdan. Suntem 4, în curând, când vor veni și Vlad cu Alex și vom fi 6. Vom forma două echipe. Una merge la Sibiu, cealaltă rămâne aici și continuă căutarea în cărți.

-Tic, asta e cea mai bună idee pe care ai avut-o vreodată! exclamă bucuroasă Mădălina. Propun ca la Sibiu să plece Tic cu Bogdan. Tic, pentru că a mai fost acolo și poate lua legătura cu proprietarul magazinului de vechituri, iar Bogdan, pentru că a fost ideea lui. Eu cu Matei vom rămâne aici să continuăm căutarea și să-i așteptăm pe Alex și Vlad. Vom ține legătura unii cu alții și cine dezleagă primul misterul îi va anunța și pe ceilalți.

Prima cursă directă spre Sibiu era în câteva ore, astfel că nu mai rămase prea mult timp pentru alte planuri și plimbări. Spre o și mai mare uimire a lui Guță, doi din cei patru prieteni părăsiră în aceeași zi casa Mădălinei.

*

Căldura devenise de nesuportat. Soarele ardea de parcă voia să topească pământul, iar pe cer nu se arăta nici măcar o umbră de nor. Cu picioarele în apă rece și cărți groase pe genunchi, Matei și Mădălina se străduiau să rămână concentrați la paginile deschise.

-Mădălina, eu abandonez. Cred că Tic și Bogdan sunt mai aproape de răspuns decât noi. E adevărat că au și ei greutățile lor, dar gândește-te. L-au găsit destul de repede pe tânărul care a adus icoanele la vânzare. Spre nenorocirea noastră, din familia bunicului nu mai trăiește nimeni. Și tot spre nenorocirea noastră tânărul nu știe povestea tabloului-icoană. Dar, și când mă gândesc la asta, îmi revine optimismul, a fost de-acord să le dea lui Tic și Bogdan adresa bunicului. Cu siguranță cei doi vor găsi un vecin, un prieten sau poate un cumătru de-al bunicului care să ne poată răspunde la întrebare...

-Nu abandonăm nimic! Simt că vom găsi răspunsul mai repede decât crezi.

-Spui asta de când au plecat băieții la Sibiu, dar gata, azi nu te mai cred. Mai bine mergem să facem o baie în iazul din fundul grădinii. Matei se ridică în picioare, dar nu apucă să părăsească cerdacul că pe poartă intrară Vlad cu Alex.

-Vlad, Alex, bine ați venit la noi, îi întâmpină Mădălina. Mă bucur tare mult să vă văd, nu credeam că veți ajunge aici. După o călătorie atât de lungă cu părinții voștri, îmi era teamă că nu veți mai porni la drum.

-Bine v-am găsit, cum să nu venim? Când e vorba să ne ajutăm prietenii sunt întotdeauna gata de drum. Matei, de ce ești așa plouat?

-Plouat?! Pe căldura asta? Poate vrei să spui copt?! Eu unul nu mai rezist. Dacă nu mă bag în următoarele 5 minute în apă, vreau să spun din cap până în picioare, mi-e teamă că...

-Mie nu mi-e teamă, îl întrerupse Mădălina, răul s-a petrecut deja: ai început să vorbești în dodii. Gata, toată lumea direcția spre iaz.

La umbra unei sălcii patru trei copiii și un cățel se uscau în căldura amiezii. De la o vreme își aduseră aminte că le este foame și lui Guță îi reveni misiunea să aducă într-un coș ceva de mâncare. Mădălina îl învățase să deschidă ușa dulapului din bucătărie și să pună în coș tot ce găsește acolo: biscuiții, napolitate, eugenii, covrigei. De data aceasta Guță se întrecuse pe sine. Nu numai că aruncase în coș tot ce găsisese în dulap, dar șterpelise de pe masă sarea și piperul, ochelarii profesorului Alexandru, ziarul și broderia mătușii Ioana. Despre ultima se gândea el că nu ține de foame, dar era frumos colorată și se gândea să le facă o surpriză celor patru copii.

-Guță, ce ai adus acolo?! îl luă Mădălina la întrebări. Dar uită imediat întrebarea ca să desfacă înfometată o pungă mare de biscuiți. Spune mai departe Vlad, pe unde ați mai fost?

-Hm, stai să mă gândesc. Măi, da' tărăcuță mai sunt. Hai să ne uităm pe fotografiile, avem atât de multe la noi.

Orice copil educat știe că nu e frumos să vorbești cu gura plină. Dar dacă tocmai ai făcut o baie bună, ești împreună cu niște prieteni dragi și ai ceva extraordinar de povestit, ba chiar și de arătat niște fotografii, atunci (dar numai atunci) poți să faci o mică excepție de la această regulă.

-Aici elam la Călu, vorbi Alex bângâind al treilea covrigel în gură.

-Vrei să spui Căru, răsese Mădălina de el.

-Iartă-mă Mădălina, așa e, nu trebuia să vorbesc cu gura plină. Dar să știi că eram cu adevărat la Călu. E o mănăstire extraordinară. A fost contruită la începutul secolului al XVI-lea, în timpul domniei lui Neagoe Basarab de către un bunic al fraților Buzești.

-Frații Buzești, oamenii de încredere ai lui Mihai Viteazul?

-Exact, este extrem de interesant. Dar povestea nu se termină aici. Nepoții Radu, Preda și Stroe au terminat ceea ce a început bunicul lor adăugând mănăstirii zidurile curții, casele și o clopotniță așa cum reiese din pisania mănăstirii. Frații Preda și Radu Buzescu sunt înnormanțați aici. Am făcut multe fotografii pentru că frescele sunt foarte frumoase...

-VLAD, ALEX, MATEI, VOI VEDEȚI CE VĂD EU?!!!! îl întrerupse Mădălina aproape sufocându-se de emoție.

Cei trei se uită uluiți la Mădălina fără să înțeleagă nimic. Îmbujorată Mădălina ridică una din fotografiile și în momentul acela înțeleseseră: în fotografie nu era altul decât sfântul din icoană...

-Cine e? reuși să șoptească Mădălina.

-Cum de nu am văzut până acum?! se plesni Alex cu mâne pe frunte. Cine altul decât domnul fraților Buzești și voievodul Țării Românești: marele domnitor Mihai Viteazul!

-Abia acum îmi dau seama de ce nu l-am recunoscut: în toate imaginile pe care le-am văzut cu voievodul, Mihai poartă pe cap cuca domnească împodobită cu pene, dar aici el poartă coroană. Dar e și drept să fie așa și nu am greșit prea tare când am spus că trebuie să fie un împărat bizantin sfânt. Încă din timpul lui

Neagoe Basarab domnitorii noștri au simțit că trebuie să apere și să păstreze marea cultură a Romei răsăritene, Constantinopolul. S-au simțit și chiar au fost moștenitorii Bizanțului, iar dintre ei cel mai mare a fost fără nici o îndoială domnul Mihai Viteazul.

Cu aceste cuvinte Mădălina luă telefonul să le trimită un mesaj băieților la Sibiu. Ridică telefonul dar o nouă surpriză o aștepta aici. De la Sibiu venise următorul mesaj: ”Dezlegat enigma. Ajungem deseară. Tic și Bogdan”.

Greu de spus care echipă era mai nerăbdătoare: Tic și Bogdan sau cei patru care știau acum mult mai multe decât Tic și Bogdan. Sau cel puțin așa le plăcea să creadă.

Pe înserate 6 copii, profesorul Alexandru, mătușa Ioana, Guță și o mulțime de licurici se așezară în jurul unui foc de tabără. Între ei tabloul-icoană cumpărat de Tic de la Sibiu. Nimeni nu îndrăznea să vorbească. Tic fu cel care sparse primul tăcerea.

-Așadar ați aflat și voi că e vorba de domnitorul Mihai Viteazul. Ar mai fi de răspuns la o singură întrebare: este o legătură între cele două portrete? Iar răspunsul la această întrebare l-am aflat de la moș Culceru din Mărginimea Sibiului. Da, există o legătură. Înainte de Marea Unire din 1918 când transilvănenii își doreau cu ardoare să se unească cu țara erau obligați de către autorități să pună în camera principală, pe perete, alături de icoane portretul împăratului Francisc Iosif. Când intrau în curte jandarmii cu pana de cocoș își aruncau privirile și în casă să vadă cum e cinstit împăratul austriac. Aici lui moș Culceru i-au dat lacrimile. Se poate nedreptate mai mare? Să pui pe împăratul alături de sfinții la care te rogi? Câtă vreme împăratul era acolo unirea cu țara nu era posibilă. Dar țărani din Mărginimea Sibiului au găsit soluția: au transformat tabloul în icoană. Imediat ce jandarmii părăseau curtea, stăpânul casei întorcea tabloul și pune alături de sfinții lui iubiți un alt sfânt. Și cine putea fi acela dacă nu Sfântul și Marele Mihai Viteazul care a împlinit primul în istorie – chiar dacă pentru scurt timp – dorința cea mai adâncă a ardelenilor: să fie împreună cu frații lor într-o singură țară: România.